

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ АДАПТАЦІЇ ДІТЕЙ 4-6 РОКІВ ДО ЗАКЛАДУ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

УДК 159.922.73:37324

Білоконь Оксана Степанівна,

студентка спеціальності 053 «Психологія»

другого (магістерського) рівня

КВНЗ «Вінницька академія неперервної освіти»

Актуальність дослідження. Проблема віддавати дитину або не віддавати до дитячого садка – рано чи пізно виникає в кожній родині. Дослідження того, у якому віці та за яких умов дитина краще адаптується до перебування є на сьогодні вельми актуальним.

Аналіз останніх досліджень. У вітчизняній і зарубіжній психології зазначену проблему вивчали: О. Нурєєва «Таємниці адаптації. Поради батькам. Що провокує стрес у дитини?», «До дитячого садка з бажанням», «Психологічна безпека особистості дитини»; Т.Прищепя «Адаптація дитини до умов ДНЗ», «Соціалізація дошкільників в умовах ДНЗ»; В. Сухомлинський «Серце віддаю дітям» та інші.

Виклад основного матеріалу. Особливістю дворічного віку є усвідомлення дитиною спричинених нею дій. Як наслідок займенник першої особи «Я» виходить вперед. Дитина починає відокремлювати себе від інших, починає розрізняти себе у дзеркалі. У неї з'являються різні відчуття, яких не було раніше. Відчуття гордості, сорому, радості, тощо і звісно, розуміння приналежності до певної статі. Тому дуже важливі правильні орієнтування і заохочення, які забезпечують дорослі. В цьому віці, діти коли починають взаємодіяти з предметами, активно розвивається їх мовлення. Спілкування стає однією із форм організації предметної діяльності. Дитина починає цікавитись багатьма речами в різних сферах навколишньої дійсності.

Малюк підростає. На допомогу емоційному спілкуванню приходять невпевнене, нечітке, але словесне. Нехай ніжки ще не досить міцні, нехай

навколо ще так багато невідомого, але ж мама завжди поруч. На жаль, батьки часто віддають дворічну дитину під опіку держави на більшу частину доби. Так вирішили між собою мати і тато цієї крихітної людини, у якої ще не сформовані найпростіші навички самообслуговування. Батьки з дитиною про садочок не домовляються (вона і не може поки що зрозуміти суті домовленостей) і, раптово опинившись в нових для себе умовах, у великому, голосливому просторі, без підтримки найрідніших, дитина отримує стрес. Дворічний малюк не розуміє, що трапилось і йому здається, що його покинули.

Вихователь дитячого садка повинен забезпечити освітній процес в групі. Більшість сучасних педагогічних методик спрямовані на розвиток та адаптацію особистості дитини до ЗДО через індивідуальний підхід до кожної. З особистої практичної діяльності жалкуємо про неможливість такого індивідуального підходу, оскільки у групі раннього віку до тридцяти дворічних дітей з нестійким емоційним станом і увагою. Буденні навички ще в зародковому стані. Діти розгублені, перелякані. На адаптацію в нових умовах у них іде певний час. Звісно, хтось цей період долає швидко і безболісно, хтось повільніше (це залежить від індивідуальних особливостей малюка), а для деяких дітей адаптування відбувається вкрай важко. Важливо завжди враховувати те, що всі діти різні. Мікроклімат в родині дуже відрізняється від мікроклімату в садку. Дворічна дитина потребує особливої, підвищеної уваги з боку дорослих тому, що якраз у цьому віці йде закладення багатьох функцій, вмінь і навичок.

Виникає питання: чи доцільно віддавати дитину двох років життя до закладу дошкільної освіти? Чи є правильними вимоги батьків до вихователя щодо пильної уваги до їхнього чада і сформованості навичок самостійності (їсти, одягатися, ходити до туалету, тощо)? Положення ускладнюється тим, що (як зазначалось вище) у дітей третього року життя фізіологічно обумовлено нестабільність емоційного стану і реакцій, розсіяність уваги і здатність швидко переймати поведінку інших дітей. За таких обставин вихователю дуже важко організувати ідеальний освітній процес в переповненій групі.

Як вже згадувалось, дитина починає взаємодіяти з багатьма різними речами. Деякі з них спочатку вона сприймає як продовження руки (ложка, лопатка тощо). На першому етапі – це так звана предметна діяльність. Потім після ряду пояснень та повторень дитина відокремлює себе від речей, розуміючи їх призначення і просто користується ними задля гри. Вона вчиться співвідносити знаряддя з тим предметом, на який спрямована дія (лопаткою набирають пісок, у відерце можна переміщувати). Тобто активно розвивається предметна діяльність, яка починає засвоюватись та осмислюватись дитиною у ранньому віці. Маленька дитина краще і швидше засвоює інформацію, коли знаходиться в спокійному стані поряд із близькою людиною, коли звертаються особисто до неї, а не до великого колективу (Скрипченко, О.В., 2001).

Знання і вміння краще засвоюються, коли особисті досягнення дитини одразу стають помітними для дорослого і викликають його схвалення. Як відомо, в радості інформація сприймається швидше, а потім ще деякий час асоціюється з цією радістю, що сприяє кращому запам'ятовуванню і зародженню елементів творчості в дитячих діях.

Малюки потребують багатогодинного спілкування і постійних роз'яснень. На цьому етапі тільки батьки можуть дати своїй дитині основу соціального світосприйняття, враховуючи індивідуальність малюка, його характер, темперамент та інтереси. Адже саме зацікавленість у 2-х річок є рушійною силою пізнання. В побуті малюк починає орієнтуватися завдяки терплячим роз'ясненням і прикладу батьків, у соціумі дитина відокремлює своє «Я» і результати початкової діяльності цього «Я», а від батьків отримує схвалення і заохочення на свою адресу. Дослідження показують, що рівень кортизолу (гормону стресу) у дворічок в дитячому садку перевищує норму і знижується тільки вдома. Чим молодша дитина, тим вище рівень кортизолу. Постійний стрес може підірвати імунну систему, приводячи до частих і тривалих хвороб (Дитячий психолог).

Ще один аспект на користь батьківської опіки над маленькими дітками. Це фізіологічний аспект. Дитина росте, коефіцієнт набору ваги і зросту на

кожному етапі розвитку різний. Тому дітки 2-х років ще не повністю вміють керувати своїм тілом, а відчуття небезпеки у них відсутнє. Вони можуть часто падати і травмуватись. Тут необхідний постійний догляд і опіка. Це можуть зробити батьки, підтримуючи, пояснюючи, але не обмежуючи допустимі міри дитячої цікавості і свободи. Заклик дитини «Я сам» повинен знаходити розумний вихід. Це сприяє розвитку дитини. В садочку, де групи дуже переповнені, забезпечити таку постійну особистісну взаємодію з кожною дитиною не можливо. Не завжди можливо вчасно побачити проблему пов'язану із інтерорецепцією і пропріорецепцією, тому в наш час маємо інклюзію .

Враховуючи все вищезазначене можна зробити висновки: дитина 2-х років емоційно нестабільна, вона входить у фазу активного розвитку мовлення через предметну діяльність у фазу активного пізнання довкілля і підвищеної цікавості у фазу відокремлення свого «Я» від інших людей, у період розвитку і осмислення фрази «Я сама», у початкову стадію розвитку особистості. Тендітність психологічних і фізіологічних особливостей маляти вкрай потребує індивідуального підходу, підвищеної любові і терпіння, пояснень і роз'яснень, підтримки зацікавленості, при цьому позитивної оцінки і заохочення. Це все в повній мірі можуть забезпечити лише батьки, всебічно виливаючи на гармонійний розвиток дитини як особистості. Задача психолога пояснити і обґрунтувати батькам, що не треба квапитись віддаючи дітей до дитячого садка, тому що їх внесок у розвиток дитини протягом періоду декретної відпустки є неоціненним (Подгорелая, Є.).

Висновки. Можна узагальнити інформацію, запропонувавши оцінити, наскільки ЗДО показаний конкретній дитині, саме в цей період її розвитку, оскільки не існує дітей однозначно «адаптованих», або, навпаки, «неадаптованих» для дитячого садка

Список використаної літератури

1. Скрипченко, О.В. (2001). Вікова і педагогічна психологія: навчальний посібник. Київ: «Просвіта».